

*Osnivanje »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu« 1936. i njegova djelatnost do 1941. godine (s dodatkom društvenih Pravila, odobrenih 1937. god.)**

Tomislav Galović

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb

SAŽETAK: Autor u radu piše o osnutku »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu« 1936. i njegovu djelovanju do 1941. godine. Donose se osnovni podatci o osnivačkoj skupštini i utemeljiteljima Društva. Ukratko je prikazana društvena aktivnost, posebice na planu izdavanja godišnjaka pod nazivom Krčki kalendar (od 1938. do 1941.). U Dodatku rada prilaže se prijepis Pravila Društva što ih je 1937. odobrila nadležna državna vlast i ujedno time legalizirala javno djelovanje »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu«.

Ključne riječi: »Društvo krčkih Hrvata u Zagrebu«, otok Krk, Zagreb, »Krčki kalendar«, Pravila, društvena povijest.

I.

Uvod

16. veljače 1936. godine u zagrebačkoj se restauraciji »Zlatni jelen«, na adresi Gajeva ulica kbr. 12, u četiri sata poslijepodne okupilo pedesetak Krčana nastanjenih u Zagrebu i njegovoj okolici. Odlučili su toga dana i na tome mjestu osnovati svoje zavičajno društvo, a s osnovnim ciljem da se sačuvaju stare hrvatske tradicije otoka Krka te zaštite i unaprijede moralni, kulturni, materijalni i socijalni interesi članova toga Društva ali i svega hrvatskoga stanovništva na otoku Krku.¹ Osnivači Društva

* Autor ovoga teksta (koji ujedno čini prvu od četiri zamišljene cjeline) u pripremi ima rad o *Krčkom kalendaru* (1938. – 1941.) i njegovu povijesno-kulturološkom značenju, kako za otok Krk i Krčane, tako i za hrvatsku kulturu i publicistiku u cjelini. Također se priprema na isti način obraditi i drugu, emigrantsku seriju *Krčkoga kalendara*, koji je izlazio u New Yorku (1952. – 1955.) te naposljetku i njegovu treću, trenutnačnu (drugu »domovinsku«) fazu izlaženja od 1993. godine.

¹ Hrvatska (HR) – Hrvatski državni arhiv (HDA), Zagreb, fond: Savska banovina – Upravno odjeljenje (SBUO) Pov. II 997/1937, Zbirka pravila (ZP /Grupa VI; Zbirka građanske stranke/) 3268, 3710, »Društvo krčkih Hrvata u Zagrebu«, »Pravila Društva krčkih Hrvata u Zagrebu«, § 3. (također i u *Do-*

bili su ugledni Krčani koji su živjeli i radili u Zagrebu, a to su poimence: prof. Nikola Žic, dr. Antun Bonifačić, prof. Vjekoslav Štefanić, Ivo Fučić, Nikola Pajalić, Franjo Barbalić, dr. Antun Jurina, Ivan Car i Ivan Jelenović.² Prema Zapisniku osnivačke skupštine sve se zbilo na sljedeći način. Nakon okupljanja riječ je uzeo prof. Nikola Žic, koji je najprije pozdravio okupljene, a potom ukratko obrazložio cilj Društva, »koji se sastoji u pomaganju potrebnim otočanima u materijalnom smjeru, a u moralnom da prihvatimo kao osnovicu historiju otoka, kojim se ponosimo kao sa starom kulom Hrvatstva«.³ Nakon tih Žicovih riječi nacrt društvenih Pravila naglas je čitao Hijacint Petris⁴, a sve je pozorno pratio jedan policijski izaslanik.⁵ U *Pravilima* se posebno ističe da će Društvo sazivati društvene sastanke kako bi se članovi što više upoznali i zbližili. Da će »gajiti društvene odnose i društvenost« s pomoću tiska, knjižnice, društvenih priredaba, itd., te održavati predavanja, kako u Zagrebu tako i na otoku Krku, o problemima koji se tiču Društva i otoka Krka. Posebno se, pak, navodi da će Društvo pomagati svoje članove u »plemenitim nastojanjima za opstanak i napredak« kao i podupirati »svakog otočanina sa Krka, bilo pojedinca ili skupine u svim čestitim njihovim težnjama za njihov moralni i materijalni napredak«. Konkretno rečeno, Društvo će »sudjelovati u akcijama za smještanje, namještenje, prehranu i zaposlenje, preseljenje i školovanje djece, mladeži i odraslih bilo na našem narodnom teritoriju ili izvan njega«. Na koncu, u *Pravilima* se ističe kako Društvo kani posredovati otočkom stanovništvu »povoljnu prodaju domaćih proizvoda i povoljnu nabavu potrebitih artikala«.⁶

Pravila su potom bila jednoglasno prihvaćena, a zatim je slijedio upis članova u novoosnovano »Društvo krčkih Hrvata u Zagrebu«, tako da su posebno popisivani članovi po načelu iz svake krčke općine posebno, s naznakom mjesečne članarine

---

datku ovoga rada). O »Društvu krčkih Hrvata u Zagrebu« prije nekoliko godina, na jednom znanstvenom skupu u Rijeci, referirao je akademik Petar Strčić. No, to izlaganje kao i drugi radovi podneseni na tome skupu još nisu tiskani.

² HR-HDA, SBUO Pov. II 997/1937, ZP 3268, 3710, »Društvo krčkih Hrvata u Zagrebu«, C. Spisak.

³ HR-HDA, SBUO Pov. II 997/1937, »Društvo krčkih Hrvata u Zagrebu«, B. Zapisnik konstituirajuće skupštine »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu«, str. 1.

⁴ Riječ je o novinaru Hijacintu Petrisu (u literaturi i kao Petriš, rodom iz Vrbnika), koji je zajedno s I. Jelenovićem u Zagrebu 1934. objavio *Antologiju nove čakavske lirike*. Usp. Bolonić – Žic-Rokov 1977, 194; 196, te ***Petris, Hijacint 1997, 257.

⁵ Prema »Zakonu o udruženjima, zborovima i dogovorima« (*Službene novine Kraljevine Jugoslavije*, od 19. IX. 1931.; *Službene novine Kraljevine Jugoslavije*, od 15. IV. 1933.), svako društvo koje se namjeravalo utemeljiti moralo se prijaviti nadležnoj upravnoj vlasti, a ona je pak mogla poslati na osnivačku skupštinu društva svojega predstavnika (usp. Kolanović 2000, 12–13). Na osnivačkoj skupštini »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu« kao policijski izaslanik bio je izvjesni g. Škunca. Prema njegovu prezimenu možemo zaključiti da je bio podrijetlom iz naših otočnih ili primorskih krajeva.

⁶ HR-HDA, SBUO Pov. II 997/1937, »Društvo krčkih Hrvata u Zagrebu«, »Pravila Društva krčkih Hrvata u Zagrebu«, § 3. (takoder i u *Dotatku* ovoga rada).

koju su spremni dragovoljno uplatiti u blagajnu Društva. Međutim, razvila se rasprava o pitanju članarine. Inicijativni je odbor predložio da članarina iznosi 2 din mjesečno, na što je reagirao student I. Bonifačić, pa je članarina snižena na minimum 1 din mjesečno. No, jedan od nazočnih članova, I. Mrakovčić zatražio je da se najsiromašniji oslobode članarine, što na koncu ipak nije bilo prihvaćeno. Prema Zapisniku osnivačke skupštine Društvu su odmah pristupila 44 člana.⁷ Budući da je dio pitanja bio riješen, N. Žic, kao predsjedavajući, ponudio je kandidacijsku listu odbora koju je sastavio inicijativni odbor. Kako nije bilo protukandidata i drugih lista, izglasana je sljedeća društvena uprava:⁸

- I. UPRAVNI ODBOR: predsjednik – prof. Nikola Žic; potpredsjednik – prof. dr. Antun Bonifačić; prvi tajnik – dr. Antun Jurina; drugi tajnik – Ivo Oršić; prvi blagajnik – Ivan Fučić; drugi blagajnik – Ivan Car.
- II. ODBORNICI: 1) Josip Kirinčić; 2) Silvije Celebrini; 3) Petar Albanež; 4) Ivan Milohnić; 5) Antun Kirinčić; 6) Vlatko Čubranić; 7) Ivan Mrakovčić.
- III. ZAMJENICI: 1) Nikola Maračić; 2) Ivo Jelenović⁹; 3) dr. Božo Kaftanić; 4) Nikola Orlić; 5) Mila Kumbatović; 6) Mirko Polonijo; 7) Hijacint Petris.
- IV. NADZORNI ODBOR: 1) prof. Vjekoslav Štefanić; 2) Franjo Barbalić; 3) Ivan Bonifačić.
- V. ZAMJENICI: 1) Nikola Čubranić; 2) Ivan Polonijo; 3) Antonija Vukičević.
- VI. ČASNI SUD: 1) dr. Antun Dapčić; 2) Nikola Pajalić; 3) Nikola Sučić.

Na kraju skupštine N. Žic je kao novoizabrani i prvi predsjednik »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu« pozdravio prisutne i zaželio složan i uspješan rad. Dogovoreno je da se Upravni odbor sastaje najmanje svakoga prvog ponedjeljka u mjesecu.¹⁰

Međutim, sve ovo što smo naveli prema sačuvanom zapisniku ne otkriva nam i sve okolnosti koje su bile odlučujuće prilikom osnivanja *Društva*. Naime, kada se Društvo odlučilo na pokretanje svojega godišnjaka pod nazivom *Krčki kalendar*, u njemu su svoje mjesto našli i podatci o samome Društvu. Tako 1938. Antun Bonifačić kao tadašnji predsjednik Društva i jedan od urednika *Krčkoga kalendara*, u njegovu uvodniku između ostaloga piše: »Glavni grad Hrvatske okupio je danas par stotina otočana, u času, kada je po prvi put u našoj povijesti povezao istom hrvatskom mišlju sve općine na otoku. Promatrajući rodni otok iz glavnoga grada svih Hrvata, mi smo

⁷ HR-HDA, SBUO Pov. II 997/1937, »Društvo krčkih Hrvata u Zagrebu«, B. Zapisnik konstituirajuće skupštine »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu«, str. 1.

⁸ HR-HDA, SBUO Pov. II 997/1937, »Društvo krčkih Hrvata u Zagrebu«, B. Zapisnik konstituirajuće skupštine »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu«, str. 2.

⁹ Tj. Ive Jelenović. Usp. Gržetić 2003, 17 i d.

¹⁰ HR-HDA, SBUO Pov. II 997/1937, »Društvo krčkih Hrvata u Zagrebu«, B. Zapisnik konstituirajuće skupštine »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu«, str. 2. Zapisnik su potpisali prof. N. Žic i dr. A. Jurina.

osjetili duboku potrebu, da se povežemo i udružimo ne toliko zbog sebe, koliko zbog svih pitanja i nevolja svoje braće kod kuće. I u tome okupljanju dolazimo iza naših Amerikanaca, koji već godinama imaju svoja društva u Sjedinjenim državama Amerike. Svi osjećamo, da je došao čas, kada moramo zajedno pretrresti sva otočka pitanja i da se moramo povezati u radu odavle iz Zagreba s onima iz Amerike i s onima kod kuće«. U istom tonu Bonifačić nastavlja kako: »Do sada oko dvije stotine naših školovanih ljudi nije moglo, da se nigdje okupi u radu za svoj otok i svoju braću kod kuće. Mi ćemo nastojati, da ih polako sakupimo, pa da onda barem jednom u godini na *Krčki dan* koji treba da postane naša otočka Olimpijada, pretresemo sva otočka pitanja«.¹¹ Međutim, kako ne bi sve ostalo samo na riječima, Bonifačić predlaže izgradnju studentskoga doma u Zagrebu za potrebe krčkih studenata. Jer, kaže, tko pozna naše prilike, dobro zna, kako je »mučno školovanje tih naših studenata i u kakvim prilikama oni svršavaju svoje škole«. Prema Bonifačiću, trenutačno je četrdesetak studenata s Krka na različitim fakultetima zagrebačkoga sveučilišta, a taj će se broj, prema njemu, povećavati, što je dodatni razlog za jednu takvu investiciju. Poziva i otočane, koji bi također trebali imati sluha za to, te im ujedno, kao jedan od načina izlaska iz krize, predlaže organiziranu proizvodnju grožđa, vina, smokava, ulja, povrćarstva, cvječarstva i stočarstva, itd., ali ne zanemaruje ni turizam u kojem vidi »narodni posao«.¹²

Međutim, tek u *Krčkome kalendaru* za 1940. godinu, znači gotovo četiri godine po osnutku »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu«, naći ćemo izravne podatke o samome Društvu, tj. kako i kada je osnovano. Prema riječima anonimnoga pisca (vjerojatno je riječ o Štefaniću ili pak Bonifačiću), društvo je formalno osnovano 16. veljače 1936. i to neposrednim poticajem kanonika Mate Polonija iz Krka.¹³ On je zatražio da se Krčani u gradu Zagrebu organiziraju u *Odbor za zimsku pomoć* i tako pomognu istoimenom *Odboru*, koji je već bio osnovan u gradu Krku. Razlog je tome bio što je otok Krk te godine zahvatila »veća nevolja nego obično«, tj. narod je bio doveden pred nestašicu osnovnih živežnih namirnica. – Slab urod – Prijetila je glad!¹⁴ U Zagrebu je inicijativu i realizaciju na sebe uzeo Nikola Žic, koji je 19. siječnja 1936. okupio na prvome sastanku osamdesetak Krčana. Tom je prilikom odlučeno da se osnuje zavičajno krčko društvo, a ne samo privremeni *Odbor za zimsku pomoć*.

¹¹ Bonifačić 1938, 17.

¹² Bonifačić 1938, 18.

¹³ Prepozit-kanonik, pop Mate Polonijo (13. VII. 1876. – 13. V. 1967.) bio je jedan od vrlo angažiranih krčkih intelektualaca iz redova Crkve. Pisac je nekoliko važnih radova iz crkvene povijesti otoka Krka, te revni suradnik *Krčkoga kalendara*. Usp. Bolonić 1967, 481–484; Strčić 1967, 8; Bolonić – Žic-Rokov 1977, 195; Velčić 1996 [1997], 394–405.

¹⁴ Općenito se može reći da je privreda na otoku Krku, tijekom dvadesetih i tridesetih godina 20. stoljeća bila dovedena u težak položaj, kako zbog svoje nerazvijenosti tako i zbog toga što je Krk postao granična zona /s Italijom/, a svemu je još posebno pridonijela velika svjetska ekonomska kriza početkom 1930-ih godina. Usp. Janjatović – Strčić 1970, 397–434.

Osim toga, važno je uzeti u obzir i ondašnje političke okolnosti. Naime, nakon sloma šestosiječanjske diktature pojačava se djelovanje Hrvatske seljačke stranke, koja i na otoku Krku želi ojačati i imati jako uporište. Tome u prilog govori i opširan članak u *Krčkom kalendaru* za 1939. godinu u kojem se predstavlja svrha i djelovanje »Seljačke sloge« – hrvatskog seljačkog prosvjetnog i dobrotvornog društva.¹⁵ Snažan uspon HSS-a na Krku kulminirat će, dakako, u vrijeme Banovine Hrvatske.

Članovi Društva također su, u načelu, bili privrženici ili podupiratelji politike HSS-a, pa se stoga ne treba čuditi da u *Krčkom kalendaru* u nekoliko navrata promiču vodstvo i ideje HSS-a. Predsjednik Društva A. Bonifačić na istim je pozicijama, ali će 1941. godine promijeniti svoja stajališta i okrenuti se prema ustaškome pokretu.

Bitno je napomenuti da je pred zagrebačkim Krčanima bilo postavljeno i pitanje: osnovati samostalno društvo ili se pak priključiti već postojećem »Društvu Primoraca iz Hrvatskoga Primorja u Zagrebu«. Odgovor je bio: »Velika je većina prisutnih bila za samostalnost, jer su osjećali, da su Krčani doista jedna kulturno-historijska jedinica, a i zato jer im nije bila po volji politička orijentacija tadašnjega društva Primoraca.«¹⁶ Iako je nekoliko pojedinaca zbog takve odluke odstupilo, takvo što nije spriječilo formiranje »akcionog odbora« pod vodstvom Nikole Žica. U taj su odbor kao članovi ušli: dr. Antun Jurina, prof. Vjekoslav Štefanić, Nikola Pajalić, Franjo Barbalić, Antun Malatestinić, Ivan Fučić, Ivan Car, Ivan Bonifačić, Ivan Jelenović, Vlatko Čubranić, Nikola Parčić, Ivan Oršić, Mirko Polonijo i Silvije Celebrini. Odbor je u takvu sastavu bio zadužen za pripremu svih onih radnji potrebitih za osnivanje Društva. Međutim, i u toj je etapi izgubljen dio članstva, i to zbog političko-nacionalne orijentacije i samoga naziva društva. No, većina je prihvatila »hrvatstvo kao društvenu političko-nacionalnu osnovu, a prema tomu i ime: Društvo krčkih Hrvata u Zagrebu.«¹⁷ Cilj Društva koje je trebalo osnovati formulirali su u dvije osnovne postavke: 1) čuvati stare hrvatske tradicije otoka Krka, i 2) zaštićivati i unapređivati moralne, kulturne, materijalne i socijalne interese članova Društva i svega hrvatskoga stanovništva na otoku Krku. Nakon provedenih predradnji napisana su društvena *Pravila*. To su učinili prof. N. Žic i pravnik dr. A. Jurina. Slijedila je osnivačka skupština (16. veljače 1936.) u »Zlatnom jelenu«, a potom i legalizacija Društva (13. veljače 1937.).¹⁸

¹⁵ Matanić 1939, 20–23.

¹⁶ O čemu je točno bila riječ, tj. što se smatralo pod neprihvatljivom političkom orijentacijom Društva Primoraca u Zagrebu, iz izvora i postojeće literature nismo uspjeli ustanoviti.

¹⁷ ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1940*, Izdaje Društvo Krčkih Hrvata u Zagrebu, Zagreb 1940, 110.

¹⁸ ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1940*, 110. Sažeto o samome Društvu vidjeti članak Galović 2005, 158–161 (s napomenom da je riječ o uredničkom naslovu: Sedam desetljeća Društva krčkih Hrvata u Zagrebu /1936–2006/).

O utemeljiteljima »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu«

Kada je N. Žic početkom veljače 1937. god. podnio *Prijavu o osnutku društva* Upravi policije Savske banovine Kraljevine Jugoslavije, morao je navesti i osobne podatke pojedinaca koji su navedeni kao osnivači društva. Tako je osim *Prijave* dostavio i sljedeće podatke o osnivačima:

ŽIC NIKOLA, (*gimnazijski* – op. T. G.) profesor u miru, rođen 10. VII. 1882. u Aleksandrovu¹⁹, zavičajan u Daruvaru, oženjen sa Ivkom rođ. Ožanić, rimokatoličke vjere, sin Matije i pok. Marije rođ. Orlić, stan Vrbaniceva ul. 7 priz.²⁰

BONIFAČIĆ Dr. ANTUN, profesor gimnazije (*u Zagrebu* – op. T. G.), rođen 8. X. 1901. u Puntu, zavičajan u Puntu, rkt. vjere, sin Franje i Kate, oženjen sa Anom rođ. Ševčik, stan Klaićeva ul. 60.²¹

ŠTEFANIĆ VJEKOSLAV, profesor gimnazije (*u Zagrebu* – op. T. G.), rođen 25. IV. 1900. u Baškoj²², Krk, zavičajan navodno Baška, oženjen sa Ivanom, rkt. vjere, sin Juraja i pok. Lucije, stan Draškovićeve ul. 58/II kat.

FUČIĆ IVO, gradski poreski činovnik, rođen 23. III. 1895. u Aleksandrovu²³, Krk, zavičajan isto, rkt. vjere, sin Antona i pok. Dragice rođ. Bosanić, oženjen sa Olgom Prebeg, stan Frankopanska ul. kbr. 3.

PAJALIĆ NIKOLA, učitelj u penziji, rođen 6. I. 1863. u Baškoj, zavičajan isto, oženjen sa Ivkom, rkt. vjere, sin Nikole i Dinke, stan Sabljicka ul. 3.

BARBALIĆ FRANJO²⁴, učitelj u penziji, rođen 30. I. 1878. u Baški, Krk, oženjen sa Anom rođ. Detoni, rkt. vjere, sin pok. Mihovila i Marije rođ. Šarić, zavičajan u Zagrebu, stan Šenoina ul. 6/I.

¹⁹ Općina i mjesto Puntat promijenili su 1921. god. naziv u Aleksandrovo (Bonifačić 1941, 212). Takav je naziv, u čast kralja Aleksandra Karađorđevića, to mjesto zadržalo u međuratnom razdoblju da bi potom, promjenom vlasti nad otokom Krkom ime Puntat bilo opet vraćeno 1943. godine (Strčić 1975, 74). Napomenimo kako je jedan od glavnih inicijatora promjene naziva Puntat u Aleksandrovo bio upravo A. Bonifačić.

²⁰ Za osnovne podatke Bolonić – Žic-Rokov 1977, 194; Bratulić 1997, 435, te članke u kojima se obrađuju pojedini segmenti života i rada N. Žica: M. Strčić 1999, 341–349; Kolar 2001, 39–54; Bratulić 2004, 53–56.

²¹ Usp. Štefanić 1942, 63; Kaminski 1989, 138–139; Švab 1997, 44–45; Bozanić 1996, 71 i d.; Ragužin 1997, 163 i d.; Šicel 1997, 159–161; Šicel 2001, 89–92.

²² Štefanić je rođen u Bašćanskoj Dragi, a ne u Baški. Usp. Pantelić 1970, 503–516; M. Strčić 1976, 432–439; M. Strčić 1996 [1997], 413–424; M. Strčić 1997, 168–171; Bratulić 1997, 390–391; Juranić 2001, 85–88.

²³ Tj. Puntu – op. T. G.

²⁴ Tj. Fran Barbalčić. Usp. Demarin 1983, 445–447. O njegovu stručnom radu vidjeti, primjerice, knjigu: F. Barbalčić, *Narodna borba u Istri od 1870. do 1915. godine. Prema bilješcima iz »Naše Sloge«*, (Grada za noviju povijest Hrvatske, knj. 1, ur. Mijo Mirković), Zagreb 1952.

JURINA Dr. ANTUN, odvjetnički perovođa (*u Zagrebu* – op. T. G.), rođen 13. VIII. 1902. u Krku, oženjen sa Adom rođ. Bajfus, rkt. vjere, zavičajan Krk, sin pok. Antuna i pok. Ane rođ. Brusić, stan Palmotićeve ul. 55/II.

CAR IVAN, činovnik državne željeznice, Glavni kolodvor (*u Zagrebu* – op. T. G.), rođen 29. VII. 1899. u Dobrinju, zavičajan navodno Dobrinj, neoženjen, rkt. vjere, sin pok. Ivana i Marije, stan Trnjanska c. željeznički paviljon II.

JELENOVIĆ IVAN²⁵, bibliotekar, činovnik Higijenskog zavoda (*u Zagrebu* – op. T. G.), rođen 27. VII. 1898. u Sv. Vidu (*Dobrinjskom* – op. T. G.), Krk, oženjen sa Šarlotom rođ. Jalić, rkt. vjere, sin pok. Antuna i pok. Marije rođ. Turčić, zavičajan općina Zagreb, stan Karasova ul. 5.

Na kraju toga popisa N. Žic navodi kako protiv navedenih osoba »kod ovog ureda (*policijskog* – op. T. G.) ništa otegotnog ne predleži niti u moralnom niti u političkom pogledu.«²⁶

Društvena djelatnost i ideja o pokretanju Krčkoga kalendara

Različite su bile društvene aktivnosti Krčana u Zagrebu. One se mogu donekle naslutiti već iz društvenih *Pravila*, no najviše se izravnih podataka o realizaciji njihova rada nalazi u *Krčkom kalendaru*.²⁷

»Društveni rad je započeo s mnogo volje i poleta, ali nažalost sa skromnijim rezultatima nego što smo to svi željeli« piše u *Krčkome kalendaru* za 1940. godinu. Razloga je tomu bilo nekoliko: nakon osnivačke skupštine trebalo je čekati odobrenje i potvrdu društvenih *Pravila* (to je čekanje na koncu potrajalo godinu dana), potom problem društvenih prostorija te »političke neprilike i sve što je s time skupčano, nehaj pojedinaca, faktora i društva na koje smo se u radu obraćali i t.d.«²⁸

U početku se sjedište ili bolje rečeno okupljalište članova »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu« nalazilo u Gajevoj ulici 12, tj. u restauraciji »Zlatni jelen« gdje je uostalom Društvo i osnovano. Sam, pak, vlasnik toga objekta reklamirao se u *Krčkom kalendaru* sljedećim oglasom: *Restauracija ZLATNI JELEN, Gajeva ulica 12. Zagreb*

²⁵ Tj. Ive Jelenović. Naime, Jelenović se krsnim imenom Ivan rijetko koristio, ali mu se ono kao takvo nalazi u svim njegovim dokumentima. Usp. Gržetić 2003, 17; 20; 22; 24–25; 30. Za druge podatke usp. Bonifačić-Rožin 1975, 321–324; Bonifačić-Mrakovčić – Bonifačić-Rožin 1975, 325–327; Hozjan 1995, 321–330; te Pranjko 2005, 427.

²⁶ HR-HDA, SBUO Pov. II 997/1937, »Društvo krčkih Hrvata u Zagrebu«, C. Spisak, str. 2–3.

²⁷ Nažalost, u trag zapisnika sjednica »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu« nismo uspjeli ući. Stoga nam jedini relevantni izvor za društvenu djelatnost ostaju četiri godišta *Krčkoga kalendara* (1938. – 1941.).

²⁸ ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1940*, 110.

*Telefon 72-77. Dobiju se svi primorski specijaliteti. – Prvorazredna dalmatinska i hrvatska vina. – Sastajalište članova Društva Krčkih Hrvata. Preporuča se vlasnik A. VUKIČEVIĆ.*²⁹ Inače pojedini su se sastanci održavali i u stanu A. Jurine, a poslije (od 1939. do 1941.) u prostorijama Društva Primorac iz Hrvatskoga Primorja na Zrinjskom trgu br. 10 u Zagrebu.³⁰

Može se konstatirati da je glavna, ali po rezultatima i najvažnija, aktivnost »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu« bila izdavanje *Krčkoga kalendara*. Inicijativa je potekla ubrzo po osnivanju Društva, točnije u jesen 1937. godine³¹, a temeljila se na potrebi što čvršćega povezivanja Krčana, ma gdje god oni bili, razvijanja svijesti o potrebi otočke povezanosti i pružanja potrebite pomoći rodnome kraju. No, nekih zanimljivosti o *Krčkom kalendaru* ili uopće inicijativi o njegovu pokretanju u društvenim *Pravilima* nema ni traga, osim što se načelno kaže da će Društvo »gajiti društvene odnose« i pomoću štampe (§ 3. b/ društvenih *Pravila*). Za kalendar su bili zaduženi u uredničkom smislu dr. Antun Bonifačić i prof. Vjekoslav Štefanić, a za administrativni dio Roko Braut.³²

Objavljena su samo četiri godišta *Krčkoga kalendara* i to za sljedeće godine: 1938., 1939., 1940. i 1941. godinu.³³

U prvom godištu A. Bonifačić ističe da je *Krčki kalendar* »u glavnom zbirka naših potreba i prvi početak sistematskoga proučavanja svih pitanja otoka Krka«.³⁴ Isti autor na istome mjestu godinu dana poslije piše o povezivanju Krčana i njihovih društava, ma gdje god se oni nalazili, a sve radi pružanja pomoći rodnome kraju. U tome pogledu Bonifačić ističe snimanje filma o otoku Krku, koje su potaknuli krčki iseljenici u Americi³⁵, te, uzgred rečeno, vrlo duhovito komentira film riječima: »Koliko nam taj film govori! U zemlji nebodera i traktora vidjet će ujedinjeni sinovi i kćeri otoka Krka (tj. *krčki iseljenici* – op. T. G.), kako mi još oremo drevnim plugom i vršimo u malim gumnima kao u Homerovo doba«. Također spominje i njihovu inicijativu o potrebi gradnje bolnice na otoku Krku.³⁶ Međutim, u nešto pesimistični-

²⁹ *Krčki kalendar 1938*, 51; *Krčki kalendar 1939*, 89.

³⁰ ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1940*, 110–112.

³¹ Usp. Strčić 1992, 2; Strčić 1998, 72–75.

³² ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1940*, 111.

³³ Bibliografiju ta četiri broja *Krčkoga kalendara* vidjeti u Marulić 1970, 574–578. Za prikaz prvoga vidjeti Galović 2007, 88–91. Pretisak prvih četiriju godišta *Krčkoga kalendara* objavljen je 2007. godine u nakladi »Društva Krčana i prijatelja otoka Krka« (serija: Izdanja »Društva Krčana i prijatelja otoka Krka«) u Zagrebu i Povijesnog društva otoka Krka (ujedno kao *Krčki zbornik*, sv. 55., 56., 57. i 58., odnosno kao Posebna izdanja Povijesnog društva otoka Krka, sv. 48., 49., 50. i 51).

³⁴ Bonifačić 1938, 17.

³⁵ O snimanju ovoga filma v. Jelenović 1939, 82–83.

³⁶ Za to posebice v. Galantić 1939, 84–86; Andrijić 1940, 88–91.

jem tonu zaključuje kako »S nama nije lako raditi. Najbolnije je konstatirati, da je najteže udružiti naše školovane ljude«. Razlog takvim riječima treba tražiti u njegovu nezadovoljstvu aktivnošću svih onih koji su vezani s otokom Krkom, a ne čine ništa radi njegova boljitka, tj. boljitka otočana.³⁷ Budući da je Društvo, koliko je moglo, dalo pomoć i savjet u navedenim inicijativama te inicijative možemo smatrati i njegovom društvenom djelatnošću. Tako je 19. studenoga 1939. u zagrebačkom kinu »Jadran« prikazan, u organizaciji Društva, spomenuti film o otoku Krku: »Mnogome se našem čovjeku orosilo oko gledajući svoj dragi kraj. Pišu nam iz New-Yorka, da je ondje bilo u kinematografu samo brisanje suza, kad su davali našim iseljenicima taj film«. Posjećenost je bila vrlo dobra, a sakupljeni novac od ulaznica (ukupno 800 dinara) doniran je u fond za gradnju bolnice na otoku Krku. Za film su se zainteresirali i drugi gradovi: Ljubljana, Beograd i Sisak.³⁸

Kako je prema društvenim *Pravilima* svake godine trebalo održati Glavnu skupštinu i izabrati predsjednika, tako je slijedom te odredbe (nakon osnivačke skupštine iz 1936. i izbora prof. N. Žica za predsjednika) druga Glavna skupština održana 24. listopada 1937. Tada je za predsjednika Društva bio izabran dr. Antun Bonifačić.

Treća skupština održana je 12. ožujka 1939. Tom je prilikom za predsjednika ponovno izabran A. Bonifačić, koji na toj dužnosti ostaje do iduće Glavne skupštine od 12. studenoga 1939., kada je za novoga predsjednika izabran prof. Vjekoslav Štefanić.³⁹ Ta je skupština održana u prostorijama Društva Primoraca iz Hrvatskoga Primorja u Zagrebu i okupila je 60 članova. Izvještaj je bio dužan podnijeti dr. A. Bonifačić, koji je istaknuo da je Društvo krenulo boljim i mirnijim putem, a što još jedanput pokazuje ispravnost osnivanja i postojanja »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu«. Politička vlast u općinama otoka Krka u narodim je rukama i Društvo treba s njima surađivati pa Bonifačić u tom pogledu predlaže slanje pisama pozdrava tamošnjim načelnicima i to iz razloga jer je ovo krčko Društvo u Zagrebu prvo u povijesti otoka koje je okupilo ljude iz svih krčkih općina.⁴⁰ Za razliku od onoga Bonifačića iz 1920-ih i početka 1930-ih godina (kao zagovornika jugoslavenskoga unitarizma), sada, 1939., nakon proglašenja Banovine Hrvatske, on se priklanja toj opciji i zahtijeva da se sa skupštine pošalju pozdravni brzojavi predsjedniku dr. Vladku Mačeku i hrvatskomu banu dr. Ivanu Šubašiću.⁴¹ Na istoj skupštini izvještaj je podnio i tajnik

³⁷ Bonifačić 1939, 18–19.

³⁸ ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1940*, 112.

³⁹ ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1940*, 111.

⁴⁰ Tim Bonifačićevim riječima možemo prigovoriti podatcima kako su krčki iseljenici u Americi također osnovali više društava, ali 1900. i jedno zajedničko za sve Krčane pod imenom *Austrijsko* (kasnije: *Hrvatsko*) *dobrotvorno društvo svetoga Nikole od otoka Veglie* (kasnije: *Krka*) u *New Yorku*. Usp. Bozanić 1996, 50–53.

⁴¹ ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1940*, 111.

Slavko Gršković, koji je osim prikaza unutrašnjega rada skrenuo temu i na postavljeno pitanje ujedinjenja s drugim društvima, u konkretnom slučaju sa Društvom Primoraca. Odlučeno je odnosno ponovljeno stajalište kako je krčko Društvo »voljno surađivati s drugim društvima u najširem smislu riječi, pa eventualno i u neke vrsti savezu primorskih društava«, ali u pitanje bilo kakvih ujedinjenja nije se htjelo ulaziti, odnosno podržana je najuža suradnja, ali ne i spajanje. Nikola Maračić, zamjenik blagajnika, iznio je blagajnički izvještaj u kojemu stoji da Društvo ima 2.549 dinara, većim dijelom pohranjenih u Gradskoj štedionici u Zagrebu.⁴²

Nakon tih podnesenih izvještaja izabran je novi Upravni odbor⁴³ u sljedećem sastavu:

- I. UPRAVNI ODBOR: predsjednik – prof. Vjekoslav Štefanić; potpredsjednik – dr. Dinko Sučić; prvi tajnik – Nikola Bonifačić Rožin; drugi tajnik – Ivan Oršić; prvi blagajnik – Nikola Maračić; drugi blagajnik – Juraj Mihalić.
- II. ODBORNICI: 1) Ivan Car; 2) Bernard Bonifačić; 3) Roko Braut; 4) Ivan Dujmović; 5) Slavko Gršković; 6) Silvije Celebrini; 7) dr. Antun Jurina; 8) Hijacint Petris; 9) Antun Kirinčić; 10) Ivan Strčić; 11) Ljudmila Franolić; 12) Ivan Maračić.⁴⁴
- III. NADZORNI ODBOR: 1) dr. Vladimir Franolić; 2) prof. Nikola Žic; 3) dr. Antun Bonifačić.⁴⁵
- IV. ČASNI SUD: 1) Antun Dapčić; 2) Ivan Bonifačić; 3) Nikola Pajalić.

Novoizabrani predsjednik »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu« prof. Vjekoslav Štefanić zahvaljuje na povjerenju koje mu je povjereno izborom za predsjednika, napominjući »kako nas je u društvo okupila jamačno više ljubav i osjećaj prema rodnom kraju nego sama potreba ili korist« te ističe kako »naš rad treba da se temelji na hrvatskoj narodnoj misli, na socijalnom radu za članove i za otok i na kulturnom radu i pribiranjju za veće zadaće«. ⁴⁶ Još je zatražio očitovanje skupštine o suradnji s drugim primorskim društvima (čiji je rezultat bio: »najuža suradnja, ali fuzija ne«) i predložio mjesečne sastanke na kojima bi se raspravljala pojedina pitanja, te zajedničke večere radi što čvršćega društvenoga povezivanja među članstvom. Na koncu je pozvao sve prisutne skupštinare na suradnju u *Krčkome kalendaru*, što je poslije bilo formulirano i u *Pozivu otočanima!*, sljedećim riječima: »Budući da Društvo krčkih

⁴² ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1940*, III.

⁴³ ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1940*, II2.

⁴⁴ Po svemu sudeći u ovaj popis Odbornika uključeni su, iako nisu posebno naznačeni, i njihovi zamjenici.

⁴⁵ Uz ovaj popis članova Nadzornog odbora nisu uključeni njihovi zamjenici.

⁴⁶ ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1940*, II2.

Hrvata želi imati veze i saradnju svakoga našega otočanina i prijatelja otoka, koji je voljan raditi u smislu naših društvenih zadaća, to ovime pozivamo sve naše ljude i prijatelje, koji se nalaze izvan otoka, da nam pošalju najprije barem svoju adresu, zatim da nam po mogućnosti pišu i pošalju svoje misli, prijedloge, nacрте, referate, predavanja ili studije koje se odnose u bilo kojem smislu na otok Krk, a konačno da nam se na vrijeme jave i za saradnju u kalendaru. Naravno, da svakoga molimo i da se zauzme za naš kalendar, da uznapreduje na korist i ponos našega otoka«. ⁴⁷

U članku *Pitanje muzeja na Krku* Vj. Štefanić 1940. piše o potrebi osnutka jednoga muzeja na otoku Krku u kojem bi svoje mjesto našli ovdašnji povijesni i umjetnički spomenici. Predlaže i osnivanje *Društva za čuvanje starina na Krku*, a sve zbog loše brige za navedene spomenike, odnosno nemara. Stoga ističe: »Društvo krčkih Hrvata u Zagrebu jedino je društvo, koje je pokušalo okupiti naše ljude sa cijeloga otoka i ono sa svojim kalendarom već predstavlja jednu bazu i za okupljanje u svrhu čuvanja naših starina«. ⁴⁸

U istome je godištu kalendara spomenuto i nekoliko podataka o pojedinim zaslužnim članovima Društva. Tada član Nadzornog odbora, dr. Vladimir Franolić, rođen u Puntu, imenovan je predstojnikom Odjela za financije Banovine Hrvatske, a ubrzo potom izabran je i za docenta na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. ⁴⁹ Također za docenta, ali na Medicinskom fakultetu u Zagrebu, izabran je Dobrinjac dr. Dinko Sučić, potpredsjednik »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu«. ⁵⁰ Nažalost, iste je godine Društvo ostalo bez jednoga člana. Umro je Nikola Orlić, činovnik željezničke direkcije u Zagrebu. ⁵¹

Nadolazeće razdoblje, tj. godina 1940. nije bila pogodna za društvenu djelatnost Krčana u Zagrebu. Tako se u *Krčkome kalendaru* za 1941. godinu navode riječi koje vrlo zorno naslućuju nadolazeće nesigurno doba: »Poslije prošlogodišnje glavne skupštine (12. XI. 1939.) opće prilike nisu se popravile, nego pogoršale. Stoga se i glavna skupština, koja bi se imala održati u jeseni 1941., morala odgoditi na neizvjesno vrijeme«. ⁵²

Unatoč takvoj situaciji broj članova Društva se povećao. U Upravnom odboru došlo je samo do jedne promjene. Na mjesto dotadašnjega I. tajnika Nikole Bonifačića Rožina, koji se zahvalio na svojoj funkciji, izabran je Ladislav Karabaić. U navedenom razdoblju održano je 10 odborskih sjednica i 9 slobodnih društvenih

⁴⁷ ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1940*, 112.

⁴⁸ *Krčki kalendar 1940*, 61.

⁴⁹ Usp. Delibašić 1998, 436.

⁵⁰ Za druge podatke v. Strčić 1989, 261–263; Romčević-Gržetić – Strčić 1996., 165–171; Hozjan – Romčević-Gržetić 1996, 171–176.

⁵¹ ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1940*, 112.

⁵² ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1941*, 131.

sastanaka s večerom. Na jednim i drugim okupljanjima raspravljalo se o otoku Krku i društvenim problemima. Među potonjima ponovno je bilo i pitanje »fuzije s Društvom Primoraca«, koje je konačno kao prijedlog napušteno. Nakon toga društveni se život normalizirao (redoviti sastanci, uredna evidencija članstva, stabilno stanje blagajne, itd.), a pogotovo nakon što je Društvo uzelo u najam prostorije s čitaonicom Društva Primoraca na Zrinjskom trgu 10 u Zagrebu.⁵³

Ostale aktivnosti Društva očitovale su se u pripremi jedne zabave povodom Mesopusta koja je imala »velik moralni i materijalni uspjeh«⁵⁴, te nizom zanimljivih predavanja. Tako je dr. D. Sučić govorio o »pojavi češćeg umnog oboljenja na otoku Krku«; I. Jelenović o krčkim dijalektima; ing. I. Štalcer o industrijskoj iskoristivosti biljke »barnestre« (tj. brnistre); I. Jelenović u Društvu Primoraca o otoku Krku povodom projekcije filma o otoku Krku; Vj. Štefanić o Bašćanskoj ploči demantiravši tadašnje novinske napise o njezinoj oštećenosti, te tvrdeći kako je ona sada »u boljem stanju, jer je očvrstnula«. Osim spomenutoga, u kalendaru se ističu i društvena nastojanja oko suradnje s različitim ustanovama i pojedincima radi pružanja pomoći samome Društvu ali i potrebitim otočanima.⁵⁵ Nažalost, negdje u to vrijeme došlo je do pucanja veza s krčkim iseljenicima u Americi, i za koje se usput napominje kako »nisu poslali obračun ni za lanjski kalendar«.⁵⁶ Taj moment posebno se ističe zbog toga što je Društvo teško zaokruživalo financijska sredstva oko izdavanja *Krčkoga kalendara*. Naime, kalendar se iz nekoliko razloga – ali poglavito da bi kao edukativno i interesantno⁵⁷ štivo ušao u svaku seljačku kuću na Krku – morao prodavati ispod svoje tržišne cijene, a što je s vremenom sve više otežavalo financijske mogućnosti društva.

Kao i u III. godištu *Krčkoga kalendara* iz 1940. tako su i u ovom IV. iz 1941. donesene vijesti o zaslužnim članovima Društva. Prvo se obavještava da je preminuo Šime Frgačić, trgovac iz Drage Bašćanske, »svijestan naš član«. Potom se donosi nekoliko podataka o javnom radu članova Društva: Nikola Bonifačić-Rožin (Miko Rožin)⁵⁸ napisao je dramu koja tematizira narodni život otoka Krka, pod naslovom

⁵³ ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1941*, 131.

⁵⁴ U rubrici društvenih vijesti u *Krčkom kalendaru 1941* (na str. 131) donesena je jedna fotografija s te mesopusne priredbe.

⁵⁵ U vezi s tim zanimljivo je pročitati Bonifačićev članak pod naslovom *Što nam prigovaraju?* (Bonifačić 1941, 51–53).

⁵⁶ ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1941*, 132.

⁵⁷ To se ponajviše odnosi na mnogobrojne savjete upućene seljacima, a koji su svojim opsegom zauzimali znatan dio teksta svakoga pojedinoga godišta *Krčkoga kalendara*. Osim toga, u IV. god. pokrenuta je i rubrika pod nazivom »Krčka kronika« u kojoj su se donosile različite zanimljive vijesti iz života pojedinih krčkih župa i općina (usp. »Krčka kronika 1940«, *Krčki kalendar 1941*, 122–130). Ta je rubrika bez sumnje bila vrlo čitana.

⁵⁸ O N. Bonifačić Rožinu v. Selaković 1989, 139–140; ***Bonifačić Rožin, Nikola 2000, 230.

»Krsnik«, a koju je Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu prihvatilo u svoj repertoar. Napominje se također da je to već drugo djelo toga autora koje će se izvoditi u zagrebačkom kazalištu (naime, prvo je bilo »U vrtlogu«, a igrano je 1937. godine). Slijedi nekoliko riječi o A. Bonifačiću koji je objavio knjigu »Paul Valery«, u kojoj piše o životu i djelu toga istaknutog francuskog književnika. Knjiga je dobro prihvaćena i vrlo pozitivno recenzirana. Isto tako se skreće pažnja kako je to već njegova četvrta knjiga koju je objavila *Matica hrvatska* (prva je bila »Pjesme«, a druge dvije romani »Krv majke zemlje« i »Mladice«). Tadašnji predsjednik Društva, Vj. Štefanić objavio je također nekoliko znanstvenih radova: o Alvarezovoj latinskoj gramatici; o Ladesminovu katekizmu; potom o Ivanu Kraljiću i njegovu rječniku te Nikoli Broziću. I dr. D. Sučić objavio je u njemačkim časopisima stručne i znanstvene radove iz područja medicine, a akademski slikar Anton Kirinčić⁵⁹ izložio je nekoliko slika kao dio Izložbe hrvatskih umjetnika u Umjetničkom paviljonu u Zagrebu. I na koncu, kao zadnja vijest u kalendaru piše da je Nikola Žic postao urednikom »Mora«, glasila *Jadranske straže* u Zagrebu.⁶⁰

Umjesto zaključka: Neformalni razlaz *Društva* i prestanak izlaženja »Krčkoga kalendara«

Zbog različitih okolnosti, ali poglavito zbog početka Drugoga svjetskoga rata (1939.) na našima su područjima (1941.) društvene aktivnosti, pa tako i izlaženje *Krčkoga kalendara*, koji je kao publikacija imao izrazito edukativan i stručan karakter, jednostavno zamrli. To je najbolje iskazano riječima: »Većih planova nismo, zbog pogoršanih prilika, poduzimali, iako smo imali štošta u vidu: akciju za čuvanje starih spomenika⁶¹, izdavanje ilustracija u reklamne svrhe, koordiniranje posla s našim 'amerikancima' i sl.«⁶² Doduše, još se u IV. godištu Kalendara vidi da su se skupljali članci za V. godište, odnosno za 1942. godinu.⁶³ Međutim, kako Krk 1941. više nije bio unutar hrvatskih granica, tako ni politička ni ekonomska situacija nije bila sklona Društvu. Štoviše, sam osnutak Društva, potaknut činjenicom što su se Krčani, kako oni na otoku tako i oni u Zagrebu, konačno našli u istoj državi i u istim državnim granicama, sada promjenom te činjenice gubi jednu od osnovnih svojih zasada. Osim toga, jednom od glavnih nosilaca Društva, A. Bonifačiću zmjerano je to što nije prosvjedovao zbog otimanja otoka Krka od matice domovine. Gotovo svi članovi Društva bili su na

⁵⁹ O Kirinčiću v. Bratanić 1970, 483–485; Hozjan 1996, 201–208; Sabol 2005, 138.

⁶⁰ ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1941*, 132.

⁶¹ Tim su povodom u *Krčkom kalendaru* objavljeni pojedini dijelovi »Uredbe o čuvanju starina« [Banovine hrvatske – op. T. G.], *Krčki kalendar 1941*, 118–119.

⁶² To su vjerojatno Štefanićeve riječi (***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1941*, 132).

⁶³ ***Iz Društva krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1941*, 132.

pozicijama antifašizma (izravnom suradnjom ili podrškom), pa i tu treba tražiti povod »tihom prestanku« rada Društva u vrijeme Nezavisne Države Hrvatske. Trebalo je, naime, preživjeti nedaće Drugoga svjetskoga rata.

Nakon 1945. situacija je bila preteška da bi se pomišljalo na obnovu prijeratnoga Društva. Pogotovo ako se ima na umu da su se njegova dva najdjelatnija člana, A. Bonifačić i Vj. Štefanić, međusobno našla na suprotnim stranama u odnosu na novu političku vlast. Jedan u emigraciji, koji se borio protiv te vlasti, a drugi u domovini, kojem su, kako zbog suradnje s Narodnooslobodilačkim pokretom tako i zbog velikog znanja s područja hrvatskoga glagoljaštva, povjeravane različite visoke dužnosti na znanstvenom i institucionalnom polju djelovanja.

II.

O »Pravilima« i njihovu objavljivanju

Pravila »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu« čuvaju se u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu pod signaturom, tj. u fondu: Savska banovina – Upravno odjeljenje (SBUO) Pov. II 997/1937, Zbirka pravila (ZP /Grupa VI; Zbirka građanske stranke/) 3268, ZP 3710 (10 str. strojopisa).⁶⁴ Prije nego što su kao arhivsko gradivo dospjela u taj arhiv, *Pravila* su bila čuvana u bivšem arhivu Instituta za historiju radničkog pokreta u Zagrebu.

Pravila »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu« donesena su i usklađena prema tada važećem »Zakonu o udruženjima, zborovima i dogovorima« Kraljevine Jugoslavije.⁶⁵ Sastoje se od šest poglavlja i četrdeset paragrafa u kojima su definirani naziv, sjedište, područje i pečat Društva, cilj i sredstva Društva, njegovo članstvo i organi, postupanje u slučaju razlaza Društva, te prelazne i završne odredbe. Kraljevska Banská uprava Savske banovine, njezino Upravno odjeljenje odobrila je ta *Pravila* 13. veljače 1937., što znači da je tim datumom legalizirano javno djelovanje »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu«.

Prilikom objavljivanja tih pravila (usp. *Dodatak*) jezik i pravopis zadržali smo u izvornom obliku, s tim da smo ispravili samo očite pravopisne pogreške (npr. *večinom*, *zapriječenog*, *riješavanje*, *pričelnici*, *isključenje*, *usljed* itd.). Ujednačili smo pisanje velikih slova. Opaske priređivača stavljene su u uglate zagrade. Većinom je riječ o naknadnim intervencijama u sam tekst *Pravila*, bilo u obliku nadopunjavanja (pojašnjavanja) ili brisanja.

⁶⁴ Usp. Pleše 2000, 268.

⁶⁵ *Službene novine Kraljevine Jugoslavije*, od 19. IX. 1931.; *Službene novine Kraljevine Jugoslavije*, od 15. IV. 1933. Usp. Kolanović 2000, 12–13.

DODATAK:

PRAVILA

DRUŠTVA KRČKIH HRVATA U ZAGREBU.

[*naslovna stranica Pravila s policijskim žigom
i dvjema taksenim markama u vrijednosti 3 dinara – op. T. G.*]

PRAVILA

»DRUŠTVA KRČKIH HRVATA U ZAGREBU«

I/. Ime, sjedište, područje i pečat Društva.

§ 1.

Društvu je ime: »DRUŠTVO KRČKIH HRVATA U ZAGREBU«, sjedište mu je u Zagrebu, a njegov je rad namijenjen svemu hrvatskom stanovništvu otoka Krka. –

§ 2.

Društveni je vanjski znak ovalni pečat, koji predstavlja otok Krk s natpisom: »DRUŠTVO KRČKIH HRVATA U ZAGREBU«. – Drugih znakova društvo nema. –

II/. Cilj i sredstva Društva.

§ 3.

Društvu je zadatak: čuvati stare hrvatske tradicije otoka Krka, zaštićivati i unapređivati moralne, kulturne, materijalne i socijalne interese članova Društva i sveg hrvatskog stanovništva otoka Krka. U tom će cilju Društvo:

- a) sazivati društvene sastanke za međusobno spoznavanje i zbližavanje,
- b) gajiti društvene odnose i društvenost pomoću predavanja, štampe, knjižnice, društvenih priredaba itd. –
- c) održavati predavanja u Zagrebu i na otoku Krku o općim problemima Društva i otoka,
- d) pomagati članove u njihovim plemenitim nastojanjima za opstanak i napredak,
- e) podupirati svakog otočanina sa Krka, bilo pojedinca ili skupine u svim čestitim njihovim težnjama za njihov moralni i materijalni napredak,

- f) sudjelovati u akcijama za smještanje, namještanje, prehranu i zaposlenje, preseljenje i školovanje djece, mladeži i odraslih bilo na našem narodnom teritoriju ili izvan njega, –
- g) posredovati otkom stanovništvu povoljnu prodaju domaćih proizvoda i povoljnu nabavu potrebitih artikala. –

U svrhu lakšeg i uspješnijeg izvršenja ovih zadataka Društvo će moći po potrebi osnivati i pojedine sekcije. –

[str. 1]

§ 4.

Sredstva Društva jesu:

A/. Prihodi.

Da se postignu navedeni ciljevi, služe Društvu sljedeća sredstva:

- a) članarina članova,
- b) dobrovoljni prinosi,
- c) dobitak društvenih priredaba,
- d) vanredni prihodi.

B/. Rashodi.

Sredstva dobivena u točki A/. upotrebljavaju se za sljedeće:

- a) za opće potrebe Društva,
- b) za nabavu knjiga, namještaja, časopisa, itd.
- c) za namirenje svih onih potreba, koje su inače u skladu sa svrhom i ciljevima Društva.

III/. Članstvo Društva.

§ 5.

Članovi Društva jesu:

- a) redovni,
- b) utemeljitelji,
- c) vanredni,
- d) počasni.

Redovnim članom može biti svaki [*punoljetni* – naknadno prekríženo, op. T. G.] otočanin sa Krka ili njegov potomak obojega spola, koji je nastanjen u Zagrebu ili njegovoj okolini.

Članom utemeljiteljem može biti ono lice, koje uplati u društvenu blagajnu iznos od hiljadu dinara u jedanput ili u pet mjesečnih obroka.

Vanrednim članom može biti svaki punoljetni otočanin sa Krka ili njegov potomak obojega spola, ako plaća članarinu, određenu za redovne članove.

Počasnim članom može biti svako punoljetno lice koje je steklo naročitih zasluga za Društvo ili za otok Krk, ako ga Glavna skupština po prijedlogu Upravnog odbora izabere. –

Nikakovim članom Društva ne može biti onaj, koji je član nekoga tajnoga Društva ili pokreta. –

[str. 2]

§ 6.

Tko želi biti članom Društva, ima svoju želju izjaviti Upravnom odboru pismenom pristupnicom. O primitku odlučuje Upravni odbor stvarajući pismenu odluku. [*Odluka može biti i neobrazložena. Protiv svake takove odluke pripada molitelju pravo žalbe Glavnoj skupštini.* – naknadno prekríženo, op. T. G.] Neprimljenom dužan je Upravni odbor izdati pismeno i obrazloženo rješenje s pravom žalbe na Glavnu skupštinu. –

§ 7.

Prava članova jesu:

- a) Prisustvovati glavnim skupštinama i na njima raspravljati. Redoviti članovi imaju aktivno i pasivno pravo glasa, dok svi ostali članovi imaju tek savjetujući glas,
- b) pohađjati društvene priredbe,
- c) služiti se društvenim inventarom u granicama, koje odredi Upravni odbor. –

§ 8.

Dužnosti članova jesu:

- a) Točno plaćati članarinu,
- b) suradjivati kod društvenih priredaba,
- c) pokoravati se društvenim Pravilima te svim pravno valjanim zaključcima Glavne skupštine i Upravnog odbora,
- d) čuvati i braniti ugled Društva i promicati njegove interese.

Članarina se plaća mjesečno unaprijed, a dužni su je plaćati redovni i vanredni članovi. –

Prestanak (društva⁶⁶) članstva.

§ 9.

Članstvo prestaje:

- a) dobrovoljnim istupom,
- b) isključenjem ili brisanjem,
- c) smrću.

Svaki član može u svako doba istupiti iz Društva. Istupanje imade prijaviti Upravnom odboru pismenom prijavom, ali prije toga imade ispuniti sve obaveze prema Društvu. Osim toga smatra se, da je istupio iz Društva onaj član, koji ne uplati članarinu za pola godine.

Isključit se može svaki član Društva, koji svjesno radi protiv interesa Društva, koji grubo povrijedi Pravila, ne pokorava se i omalovažuje pravno valjane zaključke Glavne skupštine i Upravnog odbora, te koji inače krnji ugled Društva.

[str. 3]

O isključenju ili brisanju odlučuje Upravni odbor. [*a odluka o isključenju postaje pravomoćnom, ako za isključenje glasa apsolutna većina sviju članova odbora odnosno, kad se isključeni žali, – ako odluku Upravnog odbora odobri većina Glavne skupštine. – naknadno prekriženo, op. T. G.*] Isključenom članu dužan je Upravni odbor izdati pismeno i obrazloženo rješenje s pravom žalbe na Glavnu skupštinu. –

IV/. Organi društva.

§ 10.

Organi društva jesu:

- a) Glavna skupština,
- b) Upravni odbor,
- c) Nadzorni odbor,
- d) pročelnici sekcija,
- e) Počasni sud. –

Glavna skupština

§ 11.

Glavne su skupštine redovne i vanredne. Redovna Glavna skupština sastaje se jednom u godini i to u jesen. Vanredna Glavna skupština sastaje se, kada to zaključni Upravni odbor odnosno, kada to zatraži barem jedna trećina redovnih članova s nazna-

⁶⁶ Naknadno prekriženo, op. T. G.

kom dnevnog reda. Na ovakav zahtjev dužan je Upravni odbor sazvati Glavnu skupštinu u roku od mjesec dana nakon sastavljenog zahtjeva. Ovakovu skupštinu može sazvati i Nadzorni odbor, u koliko se Upravni odbor ogriješio o društvena Pravila.

Glavne skupštine sazivlje Upravni odbor pozivom u dnevnim Zagrebačkim novinama ili pozivnicom barem 8 dana prije održanja skupštine. Saziv mora biti objelodanjen s dnevnim redom u društvenim prostorijama barem 14. četrnajst dana prije održanja skupštine. –

Predlozi članova za Glavnu skupštinu imadu se pismeno najaviti predsjedniku Upravnog odbora barem tri dana prije dotične Glavne skupštine.

§ 12.

Glavna skupština može rješavati, ako je prisutna barem jedna trećina redovitih članova. U slučaju da se u ustanovljeno vrijeme ne skupi dovoljan broj članova, Glavna će se skupština održati pola sata kasnije po istom dnevnom redu, bez obzira na broj prisutnih članova, što se imade već u pozivu na skupštini istaknuti.

Glavna skupština stvara zaključke apsolutnom većinom prisutnih glasova. U slučaju jednake podjele glasova, smatra se zaključkom skupštine onaj prijedlog, za koji je glasovao predsjedatelj. U slučaju tajnog glasanja smatra se, da je prijedlog pao, ako se glasovi jednako podijele.

O promjeni Pravila odlučuje Glavna skupština većinom od dvije trećine prisutnih glasova.

Pravo glasa ne može se vršiti punomoću.

[str. 4]

Djelokrug Glavne skupštine.

§ 13.

U djelokrug Glavne skupštine spada:

- a) primanje izvještaja Upravnog i Nadzornog odbora o radu u minuloj godini te odlučivanje o davanju apsolutorija ovim odborima,
- b) određivanje budžeta za buduću godinu i raspolaganje viškom prihoda za minulu godinu,
- c) biranje Upravnog, Nadzornog odbora i Časnog suda na godinu dana,
- d) odlučivanje o prinosima članova,
- e) biranje počasnih članova na prijedlog Upravnog odbora,
- f) odlučivanje o pr(ij⁶⁷)edlozima Upravnog odbora i članova,

⁶⁷ Naknadno prekriziženo, op. T. G.

- g) rješavanje o žalbama protiv odluka Upravnog odbora,
- i) odlučivanje o razlazu Društva.

§ 14.

Glasanje u skupštini je javno, a može biti i tajno:

- a) kod izbora Upravnog i Nadzornog odbora te Časnog suda,
- b) kod rješavanja žalbi protiv odluka Upravnog odbora o isključenju pojedinog člana,
- c) kad tajno glasanje zatraži barem jedna trećina prisutnih skupština.

Kada se rješava žalba protiv odluke o isključenju, interesirani član ne može prisustvovati skupštini za vrijeme glasanja i odlučivanja o njegovoj žalbi.

Upravni odbor

§ 15.

Upravni odbor je sastavljen od:

- a) predsjednika,
- b) podpredsjednika,
- c) tajnika I. i II.,
- d) blagajnika I. i II.,
- e) sedam odbornika i sedam odborskih zamjenika, po mogućnosti iz svake općine otoka Krka po jedan.

Sve časnike bira redovna Glavna skupština na godinu dana na osnovu kandidatskih lista apsolutnom većinom prisutnih izbornika.

Sve službe u Društvu imaju se vršiti besplatno.

§ 16.

Predsjedništvo Upravnog odbora sačinjavaju:

- a) predsjednik,
- b) tajnik I.,
- c) blagajnik I.

Ovi mogu u hitnim slučajevima donositi zaključke, za koje moraju uvijek naknadno dobiti odobrenje cjelokupnog odbora. –

[str. 5]

§ 17.

Predsjednik zastupa Društvo (na⁶⁸) prema [*vlastima i trećim osobama* – naknadno dopisano, op. T. G.] (vani⁶⁹), predsjedava Glavnoj skupštini i sjednicama Upravnog odbora. Nadzire cjelokupno poslovanje svih organa uprave. Vlastan je u svako doba pregledati knjige i spise tajnika kao i stanje blagajne i knjige blagajnika. Odlučuje uz tajnika u veoma prešnim pitanjima, gdje je odgoda nemoguća uz naknadno odobrenje Upravnog odbora. Izdaje sve naloge za isplatu, potpisuje poštu, sastavljenu po tajniku kao i sve društvene spise. Izdatke odobrene po Upravnom odboru potpisuje blagajnik uz supotpis predsjednika. Vršiti sve ostale poslove, koje mu odredi Glavna skupština ili mu s njegovim odobrenjem povjeri Upravni odbor.

§ 18.

Ako je predsjednik spriječen, zamjenjuje ga potpredsjednik u svim njegovim pravima i dužnostima. –

§ 19.

Tajnik je predsjednikov pomoćnik u svima poslovima uprave. Vodi prema uputama Upravnog odbora sve poslove i dopisivanje Društva. Sastavlja godišnji izvještaj i predlaže ga nakon prihvata Upravnog odbora Glavnoj skupštini. Vodi zapisnik sjednica Upravnog odbora, sastavlja dnevni red odborskim sjednicama u sporazumu s predsjednikom te imade pravo i dužnost prisustvovati svim sjednicama i skupštinama Društva.

Za vođenje zapisnika sjednice Upravnog odbora i glavnih skupština, može se od slučaja do slučaja postaviti i naročiti zapisničar iz sredine Upravnog odbora. Bira ga Upravni odbor većinom prisutnih odbornika. –

§ 20.

Tajnik II. pomaže tajniku I. u posvršavanju naredaba te zamjenjuje zapriječnog tajnika I. u svim pravima i dužnostima. –

§ 21.

Blagajnik I. vodi sve blagajničke poslove i blagajničke knjige Društva. Jamči odboru osobno za imovinu Društva. Na zahtjev odbora referira o stanju društvene blagajne. –

§ 22.

Blagajnik II. zamjenjuje spriječenog blagajnika I., u svim njegovim pravima i dužnostima. –

⁶⁸ Naknadno dopisano, op. T. G.

⁶⁹ Naknadno prekriziženo, op. T. G.

Djelokrug Upravnog odbora.

§ 23.

U djelokrug Upravnog odbora spada:

- 1) sazivanje Glavne skupštine,
  - 2) izvještavanje redovne Glavne skupštine o radu i djelovanju Društva u minuloj godini te provodjenje zaključaka Glavne skupštine,
- [str. 6]
- 3) saziva vanredne Glavne skupštine u slučaju potrebe,
  - 4) brisanje članova uprave, ako [ovi]⁷⁰ neopravdano izostanu tri puta od sjednica uzastopce ili pet puta u prekidima,
  - 5) kooptiranje u slučaju potrebe do Glavne skupštine članove uprave. – U upravu kooptirani ne može svojim glasom odlučiti kod kooptacije novoga člana,
  - 6) oduzimanje odborničke časti onim članovima Upravnoga odbora, koji budu po potpunom Upravnom odboru jednoglasno osudjeni,
  - 7) odlučivanje o primitku članova. Upravni odbor može nekome uskratiti primitak u članstvo, no dužan je navesti razloge za to. Protiv zaključka o neprimanju u članstvo pristoji pravo žalbe Glavnoj skupštini.
  - 8) odlučivanje o isključenju i brisanju članova /§ 9 III/,
  - 9) rješavanje sporova i podjeljivanje kazni,
  - 10) donošenje izvršnih odluka i u slučajevima u Pravilima nepredvidjenima, ali s pravom žalbi Glavnoj skupštini protiv ovih. –

Za stvaranje pravomoćnih zaključaka u slučajevima 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8 i 10. potrebno je, da je najmanje apsolutna većina sviju članova odbora glasala za taj prijedlog.

Za stvaranje zaključaka pod 4 i 9 potreban je jednoglasni zaključak potpunog odbora.–

§ 24.

Odborske sjednice drže se prema potrebi, no barem jedanputa svakog mjeseca. Predsjednik je dužan sazvati odborsku sjednicu u roku od tri dana, ako to zatraže najmanje tri odbornika ili Nadzorni odbor s naznakom predmeta rasprave iz područja njegove nadležnosti.–

§ 25.

Osim slučajeva, navedenih u § 23. Upravni odbor donosi odluke apsolutnom većinom glasova prisutnih odbornika, a glasa se javno izuzev primanja novih člano-

⁷⁰ Naknadno dopisano, op. T. G.

va, te osim slučajeva § 23. Upravni odbor može donositi pravovaljane zaključke, ako su pored predsjednika ili potpredsjednika prisutno još barem četiri člana odbora. U slučaju podjele glasova smatra se zaključkom odbora u tim slučajevima onaj prijedlog, za koji je glasovao predsjedatelj. –

§ 26.

Protiv svake odluke odbora imaju članovi pravo žalbe Glavnoj skupštini. Ako se radi o interesu pojedinog člana, pravo žalbe pripada njemu samome, ako se pak radi o interesu Društva, uzet će se žalba samo onda u raspravu, ako je svojom vlastoručno potpisanom predstavkom podupre najmanje deset redovnih članova Društva, koji plaćaju redovito svoju članarinu i koji vrše redovito sve svoje obaveze prema Društvu. Žalba se ima podnijeti Upravnom odboru u roku od 8 dana računajući od dana dostavljene ožaljene odluke. –

[str. 7]

§ 27.

Upravni odbor može iz svoje sredine birati naročite pododbore, da proučavaju i pripremaju predmete za sjednice Upravnog odbora i da samostalno vrše odnosno nadziru pojedine veće ili važnije poslove Upravnog odbora. Za rad pododbora može Upravni odbor propisivati poslovničke. O svim važnijim odlukama dužni su pododbori podnositi odboru izvještaje. –

§ 28.

Ako kojemu odborniku prestane članstvo, na njegovo mjesto dolazi njegov zamjenik. Padne li broj odbornika ispod šest, a prazna se mjesta ne mogu popunjavati zamjenicima, ima se pristupiti odmah sazivu Glavne skupštine, koja će imati zadatak izabrati potpuno novu upravu. –

Nadzorni odbor.

§ 29.

Nadzorni odbor sastavljen je od tri redovna člana i tri zamjenika, koje napose bira Glavna skupština na godinu dana. Prisustvuju sjednicama Upravnog odbora, kada to nalaze za shodno, no na ovim sjednicama nemaju pravo glasa. Njihovo je pravo i dužnost nadzirati cjelokupno blagajničko poslovanje kao i ostali rad Društva i o tome izvještavati Glavnu skupštinu. Barem svaka tri mjeseca dužni su jedanputa pregledati blagajničke knjige i o tome izvještavati Upravni odbor. Odgovaraju samo Glavnoj skupštini. Bdiuju nad točnim vršenjem svih postojećih pravila i zaključaka te mogu sazivati i vanrednu skupštinu, ukoliko se Upravni odbor ogriješio o društvena Pravila. –

§ 30.

Članovi Nadzornog odbora i njihovi zamjenici ne mogu biti istovremeno i članovima Upravnog odbora Društva. –

Pročelnici sekcija.§ 31.⁽⁷¹⁾

Na čelu pojedinoj sekciji stoji pročelnik sekcije. Bira ga Upravni odbor na način, kojim se stvaraju i ostali redovni zaključci odbora. Njegova je dužnost voditi inventar sekcije i brigu oko uspješnog izvršivanja zadataka sekcije. Svakog mjeseca dužan je sastaviti program rada svoje sekcije i predlagati ga Upravnom odboru na odobrenje. Ima pravo obratiti se uvijek Upravnom odboru, da mu pruži svoju pomoć, ukoliko odbor to smatra za potrebno. Ima pravo pristupa na svim sjednicama Upravnog odbora i ako nije uzeti iz reda članova odbora, na njima iznositi predloge i raspravljati. Prava glasa nema, ako nije ujedno i članom Upravnog odbora. Podvrgnut je u svakom pogledu Upravnom odboru i odgovara njemu za sav rad sekcije. –

[str. 8]

Časni sud.

§ 32.

Neznatnije razmirice medju članovima rješava Upravni odbor, a sve ostale sporove Časni sud. Ako je stranka u sporu sa Upravnim odborom, to rješava taj spor Glavna skupština.

§ 33.

Časni sud rješava sporove, koji su nastali između članova Društva uslijed ozbiljnih nesuglasica i grubih uvreda, zatim sporove nastale iz uzdrmane časti, ugleda ili povredjenih prava Društva, odbora ili pojedinog člana Društva. Časni sud rješava samo one sporove, kojih nije ovlašten rješavati Upravni odbor. Prema tome se časni sud kao naročiti organ Društva ne može nikada sazivati radi neznatnih stvari.

§ 34.

Časni je sud sastavljen od tri člana, od kojih je jedan predsjednik suda, i dva prisjednika, koje bira na godinu dana Glavna [godišnja – naknadno dopisano, op. T. G.] skupština između redovnih članova Društva.

Predsjednik časnog suda može biti članom Upravnog odbora. Ako je koji stalni član zapriječen ima ga zastupati njegov zamjenik, kojeg sam imenuje.

Ako se spor, koji je predan na rješavanje časnom sudu, tiče kojeg člana časnog suda, ne smije ovaj biti prisutan kod rješavanja već ga ima zamijeniti jedan od imenovanih zastupnika. Ako je u sporu, koji je predan Časnom sudu zainteresiran sam predsjednik Časnog suda odaslat će Upravni odbor drugog nezainteresiranog člana Upravnog odbora. –

⁷¹ Paragraf naknadno prekrizen i nadopisan iznad podnaslova Pročelnici sekcija, op. T. G.

§ 35.

Časni sud može stvarati samo onda pravno valjane zaključke, ako su sva tri člana [*suda* – naknadno dopisano, op. T. G.] prisutna. Zaključci Časnog suda smatraju se prihvaćeni, ako dva člana glasaju za njegov prihvata.

Protiv presude Časnog suda nema daljnjeg lijeka. –

§ 36.

Ako se koji član želi obratiti časnom sudu, imade to pismeno javiti Upravnom odboru, koji tu pritužbu dostavlja Časnom sudu i odmah odredjuje i njegov saziv.

Časni sud imade se najkasnije u roku od 8 dana nakon [*poziva* – naknadno dopisano, op. T. G.] Upravnog odbora sastati i predloženu pritužbu uzeti u pretres. –

Svoju pismenu, valjano obrazloženu presudu o stanju stvari i o shvaćanju, po kojem je zaključak stvoren dostavlja časni sud preko Upravnog odbora zainteresiranim strankama.

Članovi društva saobraćaju sa sudom preko Upravnog odbora, koji sve predmete i dopise u tim stvarima imade prešno rješavati.

[str. 9]

§ 37.

Časni sud izriče ove presude:

- 1) Usmeno i pismeno ispričavanje uvreditelja pred uvredjenim za lične uvrede,
- 2) uskratno izvršavanja svih članskih prava za vrijeme do jedne godine dana,
- 3) novčanu globu do 50 dinara u korist društvene blagajne,
- 4) stavlja prijedlog za isključenje iz Društva nekog presudjenog člana.

Časni sud ovlašten je tražiti za sve svoje presude, da se zajedno sa razlozima u društvenim prostorijama izvjesi.

Čim je presuda Časnog suda dostavljena zainteresiranima, prestaje djelatnost Časnog suda za taj slučaj. Za izvršenje presuda stara se Upravni odbor.

VI. Razlaz Društva.

§ 38.

Društvo se razilazi ako to zahtijeva:

- 1) Ovlaštena državna vlast,
- 2) [*jedna trećina* – naknadno dopisano, op. T. G.] redovnih članova pismenim podneskom na Upravni odbor, koji je u tom slučaju dužan najkasnije u roku od 4. tjedna sazvati izvanrednu skupštinu radi konačne odluke.

Za prosudjenje valjanosti zaključka o razlazu vrijede ustanove ovih Pravila s tim dodatkom, da je zaključak o razlazu pravovaljan jedino onda [*ako za njega glasa još četiri petine onih redovitih članova Društva, koji su neprekidno pet godina redoviti članovi Društva. Prema tome za razlaz Društva treba da glasa apsolutna većina prisutnih članova, u kojoj treba da bude četiri petine članova, koji su u zadnjih pet godina bili redoviti članovi Društva.* – naknadno prekriziženo, op. T. G.] [*ako za njega glasa Glavna skupština s pristankom dvije trećine članova s pravom glasa.* – naknadno dopisano, op. T. G.].

§ 39.

U slučaju razlaza odnosno raspusta Društva uslijed zaključka izvanredne Glavne skupštine, pristupa dotadanji Upravni odbor likvidaciji Društva. Kod likvidacije koja je uslijedila poradi razlaza Društva, imade se pokriti i namiriti ponajprije sve eventualne obveze Društva. Eventualni čisti ostatak čiste imovine predaje se [*svrhama, za koje je odredila Glavna skupština prilikom zaključka o razlazu Društva.* – naknadno prekriziženo, op. T. G.] [*Upravi Matice hrvatske da s njime prema svojim statutima raspolaže potpuno slobodno za potrebe Matice hrvatske* – naknadno dopisano, op. T. G.].

Isto vrijedi i za slučaj da društvo raspusti javna vlast. –

VI/. Prelazna i završna naredjenja.

§ 40.

Ova Pravila stupaju na snagu, kada ih pravilno sazvana Glavna skupština prihvati u načelu apsolutnom većinom glasova, a dobivaju obavezu snagu za sve i svakoga onda, kada ih nadležna javna vlast potvrdi. –

Ova su Pravila jednoglasno primljena na pravilno sazvanoj Glavnoj skupštini, održanoj u gostioni »ZLATNI JELEN« Gajeva ulica 12, u Zagrebu dne 16 veljače 1936. –

Prof. Nikola Žic, v. r.
Dr. Antun Jurina, v. r.
Ivan Bonifačić, v. r.

[str. 10]

[*na zasebnom papiru nalazi se sljedeće rješenje – op. T. G.]*

KRALJEVSKA BANSKA UPRAVA SAVSKE BANOVINE
UPRAVNO ODJELJENJE
PO-II-BROJ: 997-37
13. februara 1937
Zagreb

Ova se pravila odobravaju.⁷²

Po naredjenju bana.
Načelnik upravnog odelenja:

[*mjesto pečata i nečitak autograf – op. T. G.]*

---

⁷² Na zasebnom dokumentu bilo je naznačeno da u slučaju tiskanja *Pravila* »Društva krčkih Hrvata u Zagrebu« jedan primjerak istih mora biti dostavljen nadležnim državnim vlastima (HR-HDA, SBUO Pov. II 997/1937, »Društvo krčkih Hrvata u Zagrebu«, Kraljevska banska uprava Savske banovine u Zagrebu /POV II. broj: 987/). Koliko je poznato, *Pravila* nisu bila tiskana.

POPIS IZVORA I LITERATURE

Hrvatska (HR) – Hrvatski državni arhiv (HDA), Zagreb, fond: Savska banovina – Upravno odjeljenje (SBUO) Pov. II 997/1937, Zbirka pravila (ZP /Grupa VI; Zbirka građanske stranke/) 3268, 3710, »Društvo krčkih Hrvata u Zagrebu«, »Pravila Društva krčkih Hrvata u Zagrebu«.

* * *

- Andrijičić**, Vinko: Kako da sebi i svojim koristimo, *Krčki kalendar 1940*, Izdaje Društvo Krčkih Hrvata u Zagrebu, Zagreb 1940., str. 88–91.
- Barbalić**, Fran: *Narodna borba u Istri od 1870. do 1915. godine. Prema bilješkama iz »Naše sloge«*. JAZU, Zagreb 1952.
- Bolonić**, Mihovil i **Žic-Rokov**, Ivan: *Otok Krk kroz vjekove*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1977.
- Bolonić**, Mihovil: † Mato Polonijo, *Bogoslovska smotra*, god. XXXVII., br. 3–4, Zagreb 1967., str. 481–484.
- Bonifačić**, Antun: Aleksandrovo, *Hrvatska Enciklopedija*, sv. 1. Naklada Konzorcija Hrvatske Enciklopedije, Zagreb 1941.
- Bonifačić**, Antun: Društvo Krčkih Hrvata u Zagrebu, *Krčki kalendar 1938*. Izdaje Društvo Krčkih Hrvata u Zagrebu, Zagreb 1938., str. 17–18.
- Bonifačić**, Antun: Otočka povezanost, *Krčki kalendar 1939*. Izdaje Društvo Krčkih Hrvata u Zagrebu, Zagreb 1939., str. 18–19.
- Bonifačić**, Antun: Što nam prigovaraju?, *Krčki kalendar 1941*. Izdaje Društvo Krčkih Hrvata u Zagrebu, Zagreb 1941., str. 51–53.
- Bonifačić Rožin**, Nikola (Punat na Krku, 6. I. 1913. – Zagreb, 25. IV. 1995.), *Hrvatska enciklopedija 2*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 2000.
- Bonifačić-Mrakovčić**, Vera i **Bonifačić-Rožin**, Nikola: Bibliografija radova prof. Ive Jelenovića, *Krčki zbornik*, sv. 6. Krk 1975., str. 325–327.
- Bonifačić-Rožin**, Nikola: Ive Jelenović, *Krčki zbornik*, sv. 6. Krk 1975., str. 321–324.
- Bozanić**, Anton: *Hrvatsko iseljeničtvo u Sjedinjenim Američkim Državama i Krčani u New Yorku*. (*Krčki zbornik*, sv. 34. Posebno izdanje, sv. 28.). Povijesno društvo otoka Krka i Krčki klubovi u New Yorku – »Dubašnica« Social Club of America, Women's Club of otok Krk i Klub »Otok Krk«, Krk – New York 1996.
- Bratanić**, Jakov: Kirinčić, slikar svoje zemlje i svoga mora, *Krčki zbornik*, sv. 1. Krk 1970., str. 483–485.
- Bratulić**, Josip: Nikola Žic, U: **Dürriegl**, Marija-Ana, **Mihaljević**, Milan i **Velčić**, Franjo (ur.), *Glagoļjica i hrvatski glagolizam*. Zbornik radova s međunarodnoga znanstvenog skupa povodom 100. obljetnice Staroslavenske akademije i 50. obljetnice Staroslavenskog instituta. Staroslavenski institut – Krčka biskupija, Zagreb – Krk 2004., str. 53–56.
- Bratulić**, Josip: Štefanić, Vjekoslav (Bašćanska Draga, 25. IV. 1900. – Zagreb, 24. II. 1975.), *Tko je tko u NDH. Hrvatska 1941. – 1945*. Minerva, Zagreb 1997.
- Bratulić**, Josip: Žic, Nikola (Punat, 10. VII. 1882. – Zagreb, 14. VI. 1960.), *Tko je tko u NDH. Hrvatska 1941. – 1945*. Minerva, Zagreb 1997.
- Delibašić**, Tatjana: Franolić, Vladimir (Punat na Krku, 21. VII. 1894. – Zagreb, 15. III. 1977.), *Hrvatski biografski leksikon 4*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 1998.
- Demarin**, Mate: Barbalić, Fran (Baška na Krku, 30. I. 1878. – Zagreb, 26. VII. 1952.), *Hrvatski biografski leksikon 1*. Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb 1983.
- Galantić**, Petar: Našoj braći i prijateljima, *Krčki kalendar 1939*. Izdaje Društvo Krčkih Hrvata u Zagrebu, Zagreb 1939., str. 84–86
- Galović**, Tomislav: Krčki kalendar 1938 – sedam desetljeća od tiskanja prvoga godišta Krčkoga kalendara. *Krčki kalendar 2008*, Rijeka 2007., str. 88–91.

- Galović**, Tomislav: Sedam desetljeća Društva krčkih Hrvata u Zagrebu (1936. – 2006.). *Krčki kalendar 2006.*, Rijeka 2005., str. 158–161.
- Gržetić**, Gordana: *Čokavac iz sjene. Ive Jelenović (1898.–1981.)*. Adamić, Rijeka 2003.
- Hozjan**, Snježana i **Romčević-Gržetić**, Tanja: Prilog za bibliografiju prof. dr. Dinka Sučića (1896. – 1981.), *Krčki zbornik*, sv. 35. (Posebno izdanje, sv. 29.: *Zbornik o Dobrinjštini*, sv. 2.), Krk 1996., str. 171–176.
- Hozjan**, Snježana: Likovno i pedagoško djelo Antuna Kirinčića (1912. – 1981.), *Krčki zbornik*, sv. 35. (Posebno izdanje, sv. 29.: *Zbornik o Dobrinjštini*, sv. 2.), Krk 1996., str. 201–208.
- Hozjan**, Snježana: Prilog za životopis Iva Jelenovića (s bibliografijom), *Krčki zbornik*, sv. 33. (Posebno izdanje, sv. 27.: *Narodni život i običaji otoka Krka. Knjiga 2.*) Krk 1995., str. 321–330.
- Janjatović**, Bosiljka i **Strčić**, Petar: Izvještaj krčkog kotarskog načelnika Iva Vitezića od 15. I. 1935. godine. *Krčki zbornik*, sv. 1. Krk 1970., str. 397–434.
- Jelenović**, Ive: Najveći i najnapučeniji otok Jadranskoga mora (Filmsko snimanje otoka Krka), *Krčki kalendar 1939*. Izdaje Društvo Krčkih Hrvata u Zagrebu, Zagreb 1939., str. 82–83.
- Juranić**, Anton: Vjekoslav Štefanić – istraživač glagoljskih rukopisa. *Krčki kalendar 2001*, Krk 2001., str. 85–88.
- Kaminski**, Martin: Bonifačić, Antun, *Hrvatski biografski leksikon 2*. Jugoslavenski leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, Zagreb 1989.
- Kolanović**, Josip: Predgovor, U: PLEŠE, Slavica (ur.): *Pravila društava 1845–1945. Tematski vodič*, Obavijesna arhivska pomagala sv. 4. Hrvatski državni arhiv, Zagreb 2000., str. 7–16.
- Kolar**, Mira: Nikola Žic u Požegi i Daruvaru od 1920. do 1932., *Zlatna dolina – godišnjak Požeštine*, vol. 7(2001), br. 1. Požega 2001., str. 39–54.
- Krčki kalendar 1938*. Izdaje Društvo Krčkih Hrvata u Zagrebu, Zagreb 1938., 64 str. (©2007.)
- Krčki kalendar 1939*. Izdaje Društvo Krčkih Hrvata u Zagrebu, Zagreb 1939., 95 str. (©2007.)
- Krčki kalendar 1940*. Izdaje Društvo Krčkih Hrvata u Zagrebu, Zagreb 1940., 119 str. (©2007.)
- Krčki kalendar 1941*. Izdaje Društvo Krčkih Hrvata u Zagrebu, Zagreb 1940., 136 str. (©2007.)
- Marulić**, Nikola: Krčki kalendar 1938–1941. godine. *Krčki zbornik*, sv. 1., Krk 1970., str. 574–578.
- Matanić**, Niko: Seljačka sloga na Krku. *Krčki kalendar 1939*. Izdaje Društvo Krčkih Hrvata u Zagrebu, Zagreb 1939., str. 20–23.
- Pantelić**, Marija: Znanstveni i stručni opus profesora Vjekoslava Štefanića (Povodom 70-godišnjice života). *Krčki zbornik*, sv. 1. Krk 1970., str. 503–516.
- ***Petris, Hijacint, U: *Hrvatski leksikon*, sv. II (L–Ž). Naklada Leksikon, Zagreb 1997.
- Pleše**, Slavica (ur.): *Pravila društava 1845–1945. Tematski vodič*, Obavijesna arhivska pomagala sv. 4. Hrvatski državni arhiv, Zagreb 2000.
- Pranjko**, Klara: Jelenović, Ivan (Sveti Vid kraj Dobrinja, 27. VII. 1898 – Zagreb, 3. III. 1981), *Hrvatski biografski leksikon 6*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 2005.
- Ragužin**, Alojzije: *Lijepi Punat. Knjiga 1.* (*Krčki zbornik*, sv. 38. Posebno izdanje, sv. 32.). Krk 1997.
- Romčević-Gržetić**, Tanja i **Strčić**, Petar: Životopis prof. dr. Dinka Sučića (1896. – 1981.). *Krčki zbornik*, sv. 35. (Posebno izdanje, sv. 29.: *Zbornik o Dobrinjštini*, sv. 2.), Krk 1996., str. 165–171.
- Sabol**, Željko: Kirinčić, Anton (Pula, 2. IX. 1912. – Zagreb, 27. II. 1981.), *Hrvatska likovna enciklopedija 3*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 2005.
- Selaković**, Milan: Bonifačić Rožin, Nikola (Punat na Krku, 6. I. 1913.), *Hrvatski biografski leksikon 2*. Jugoslavenski leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 1989.
- Strčić**, Mirjana: Prilog proučavanju života i djela prof. Nikole Žica (1882.–1960.), U: *Hrvatska gimnazija u Pazinu 1899.–1999*. Pazin 1999., str. 341–349.
- Strčić**, Mirjana: Prof. Vjekoslav Štefanić (1900.–1975.), U: *Ljetopis (sv. I.) 75 godina srednje škole u Krku*. Srednja škola Hrvatski kralj Zvonimir, Krk 1997., str. 168–171.

- Strčić**, Mirjana: Vjekoslav Štefanić i otok Krk, *Slovo*, sv. 44/46 (1994/1996) Prilozi: »Staroslavenska akademija i njezino značenje«. Zagreb 1996. [1997.], str. 413–424.
- Strčić**, Mirjana: Vjekoslav Štefanić, *Krčki zbornik*, sv. 7. Krk 1976., str. 432–439.
- Strčić**, Petar: In memoriam Mate Polonijo. *Novi list*, god. XXI., br. 220, Rijeka 21. septembra 1967., str. 8.
- Strčić**, Petar: Kako je nastao »Krčki kalendar«?. *Krčki kalendar 1998*, Krk 1998., str. 72–75.
- Strčić**, Petar: Prof. dr. Dinko Sučić (1896–1981). *Krčki zbornik*, sv. 19. (Posebno izdanje, sv. 13.: *Zdravstvo otoka Krka*, izd. Povijesno društvo otoka Krka), Krk 1989., str. 261–263.
- Strčić**, Petar: Prvi Krčki kalendar (Zagreb 1938–1941), *Krčke novine*, god. X., br. 96, Krk studeni 1992., str. 2.
- Strčić**, Petar: Tri izvještaja KK KPH iz prve polovine 1943. godine. *Krčki zbornik*, sv. 6. Krk 1975., str. 67–74.
- Šicel**, Miroslav: Antun Bonifačić – pjesnik, romanopisac, esejist. *Krčki kalendar 2001*, Krk 2001., str. 89–92.
- Šicel**, Miroslav: Antun Bonifačić i njegovo djelo, U: *Ljetopis (sv. I.) 75 godina srednje škole u Krku*. Srednja škola Hrvatski kralj Zvonimir, Krk 1997., str. 159–161.
- Štefanić**, Vjekoslav: Bonifačić, Antun, *Hrvatska Enciklopedija*, sv. 3. Hrvatski izdavački bibliografski zavod, Zagreb 1942.
- Švab**, Mladen: Bonifačić, Antun (Punat na Krku, 8. X. 1901. – Chicago, 24. IV. 1986.), U: *Tko je tko u NDH. Hrvatska 1941. – 1945.* Minerva, Zagreb 1997.
- Velčić**, Franjo: Pop Mate Polonijo – život i djelo. *Slovo*, sv. 44/46 (1994/1996) Prilozi: »Staroslavenska akademija i njezino značenje«, Zagreb 1996. [1997.], str. 394–405.

FOUNDING OF THE »ASSOCIATION OF CROATS FROM KRK IN ZAGREB« IN 1936 AND ITS ACTIVITY UNTIL 1941

(with the supplement of the Association's *Rules* approved in 1937)

Tomislav Galović

University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences, Zagreb

SUMMARY: The author of this paper writes about the foundation of the »Association of Croats from Krk in Zagreb« in 1936 and its activity until 1941. The article presents the basic information about the founding meeting and founders of the Association, and it gives a brief overview of the Association's activities, particularly regarding the publication of the yearbook entitled *Krk Calendar* (published from 1938 until 1941). In the Annex to the paper is the transcript of the Association's *Rules* that were approved in 1937 by the competent state authority, thus legalising public activity of the »Association of Croats from Krk in Zagreb«.

Keywords: »Society of Croats from Krk in Zagreb«, *Krk Island, Zagreb*, »*Krk Calendar*«, *Rules, social history*